

PREDISBITNE OBAVEZE

- Zaokružiti koje od osobina Refleksivnosti, Simetričnosti, Antisimetričnosti i Tranzitivnosti ima relacija ekvivalencije α : R S A T
- Zaokružiti koje od osobina Refleksivnosti, Simetričnosti, Antisimetričnosti i Tranzitivnosti ima relacija poretka β : R S A T
- Zaokružiti injektivne („1 – 1”) funkcije skupa $A = \{1, 2, 3\}$ u skup $B = \{1, 2, 3, 4\}$:
 1) $f = \begin{pmatrix} 1 & 2 & 3 \\ 1 & 2 & 3 \end{pmatrix}$ 2) $f = \begin{pmatrix} 1 & 2 & 3 \\ 1 & 2 & 4 \end{pmatrix}$ 3) $f = \begin{pmatrix} 1 & 2 & 3 \\ 1 & 1 & 1 \end{pmatrix}$ 4) $f = \begin{pmatrix} 1 & 2 & 3 \\ 4 & 4 & 4 \end{pmatrix}$ 5) $f = \begin{pmatrix} 1 & 2 & 3 \\ 1 & 2 & 1 \end{pmatrix}$
- Zaokružiti surjektivne („na”) funkcije skupa $A = \{1, 2, 3\}$ u skup $B = \{1, 2, 3, 4\}$:
 1) $f = \begin{pmatrix} 1 & 2 & 3 \\ 1 & 2 & 3 \end{pmatrix}$ 2) $f = \begin{pmatrix} 1 & 2 & 3 \\ 1 & 2 & 4 \end{pmatrix}$ 3) $f = \begin{pmatrix} 1 & 2 & 3 \\ 1 & 1 & 1 \end{pmatrix}$ 4) $f = \begin{pmatrix} 1 & 2 & 3 \\ 4 & 4 & 4 \end{pmatrix}$ 5) $f = \begin{pmatrix} 1 & 2 & 3 \\ 1 & 2 & 1 \end{pmatrix}$
- Broj kombinacija bez ponavljanja od 5 elemenata klase 3 je $C_3^5 = \underline{\underline{\binom{5}{3} = 10}}$
- Ako je $(A, *)$ grupa, tada važi (zaokružiti):
 1) $\forall x, y \in A, x * y = y * x$ 2) $\forall x \in A, x * x = x$ 3) skup A je konačan   4) postoji neutralni element e u skupu A ($\forall x \in A, x * e = e * x = x$)   5) $\forall x, y, z \in A, (x * y) * z = x * (y * z)$

TEST

- Zaokružiti koje od osobina Refleksivnosti, Simetričnosti, Antisimetričnosti i Tranzitivnosti imaju relacije α, β i γ na skupu prirodnih brojeva $\mathbb{N}$.
 $\alpha = \{(x, y) \mid |x - y| \text{ je paran broj}\}$: R S A T
 $\beta = \{(x, y) \mid y = 1\}$: R S A T
 $\gamma = \{(x, y) \mid x + y = y + x\}$: R S A T
- Zaokružiti koje osobine na skupu $\mathcal{F} = \{f \mid f : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}\}$ (skupu svih funkcija iz $\mathbb{R}$ u $\mathbb{R}$) ima kompozicija funkcija $\circ$. Neka su $f, g, h \in \mathcal{F}$ i neka je $i_{\mathbb{R}} : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}, i_{\mathbb{R}}(x) = x$ identička funkcija skupa $\mathbb{R}$.
 1) $(f \circ g) \circ h = f \circ (g \circ h)$ (asocijativnost)   2) $f \circ g = g \circ f$ (komutativnost)
 3) $f \circ f = f$ (idempotentnost)   4) $f \circ f = i_{\mathbb{R}}$ 5) $i_{\mathbb{R}} \circ i_{\mathbb{R}} = i_{\mathbb{R}}$
 6) $i_{\mathbb{R}} \circ f = f \circ i_{\mathbb{R}} = f$ ($i_{\mathbb{R}}$ je neutralni element)   7) $i_{\mathbb{R}} \circ f = f \circ i_{\mathbb{R}} = i_{\mathbb{R}}$
- Zaokružiti surjektivne funkcije:
 1) $f : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}, f(x) = x^3$ 2) $f : [0, \infty) \rightarrow \mathbb{R}, f(x) = x^3$ 3) $f : \{0\} \rightarrow \{0\}, f(x) = x^3$
 4) $f : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}, f(x) \equiv 1$ 5) $f : \{1\} \rightarrow \{1\}, f(x) \equiv 1$ 6) $f : (0, \infty) \rightarrow \mathbb{R}, f(x) = \ln x$
 7) $f : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}, f(x) = e^x$ 8) $f : \mathbb{R} \rightarrow (0, \infty), f(x) = e^x$
- Za funkcije $f : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}, f(x) = -2x + 4$ i $g : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}, g(x) = x^2$ izračunati (ako postoji - napisati crticu ako ne postoji)
 $f^{-1} : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}, f^{-1}(x) = \underline{\underline{2 - \frac{1}{2}x}}$ $g^{-1} : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}, g^{-1}(x) = \underline{\underline{\text{ne postoji}}}$
 $f \circ g : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}, (f \circ g)(x) = \underline{\underline{-2x^2 + 4}}$ $g \circ f : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}, (g \circ f)(x) = \underline{\underline{(-2x + 4)^2 = 4x^2 - 16x + 16}}$

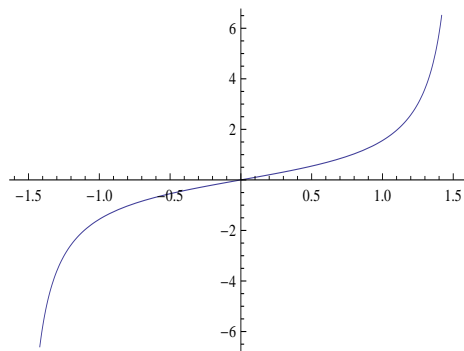
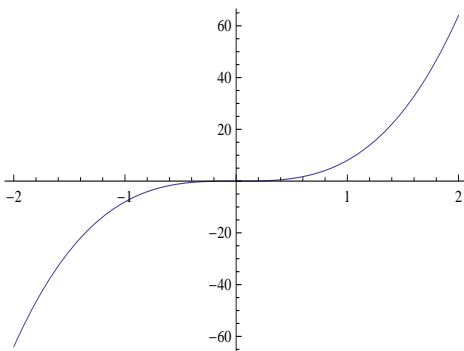
- 1) Koliko ima 6-ocifrenih brojeva čije su sve cifre neparni brojevi? $5^6 = 15625$
- 2) Koliko ima 6-ocifrenih brojeva čije su prve dve cifre neparni brojevi? $5^2 \cdot 10^4 = 250000$
- Zaokružiti grupoide sa neutralnim elementom:
  - 1) $(\mathbb{Z}, +)$ 2) $(\mathbb{Z}, -)$ 3) $(\mathbb{Z}, \cdot)$ 4) $(\mathbb{N}, +)$ 5) $(\mathbb{N} \cup \{0\}, +)$
  - 6) $(\mathbb{N}, \cdot)$ 7) $(\{0\}, +)$ 8) $(\{0, 1\}, +)$ 9) $(\{0, 1\}, \cdot)$
- Zaokružiti podgrupe grupe $(\mathbb{R}, +)$:
  - 1) $(\mathbb{Z}, +)$ 2) $(\mathbb{Z}, \cdot)$ 3) $(\mathbb{N}, +)$ 4) $([0, \infty), +)$ 5) $([0, \infty), \cdot)$ 6) $(\{0\}, +)$ 7) $(\mathbb{Q}, +)$
- Neka je $(G, \cdot)$ grupoid sa neutralnim elementom e . Zaokružiti iskaze koji su tačni za sve $x, y, z \in G$:
  - 1) $x \cdot x = x$ 2) $x \cdot y = y \cdot (x \cdot e)$ 3) $x \cdot (y \cdot x) = (x \cdot x) \cdot y$
  - 4) $e \cdot (x \cdot e) = e \cdot e$ 5) $e \cdot e = e$ 6) $x \cdot (y \cdot z) = (x \cdot z) \cdot y$
- Neka je $(P, +, \cdot)$ prsten sa neutralnim elementom 0 operacije $+$, i neutralnim elementom 1 operacije $\cdot$. Zaokružiti iskaze koji su tačni za sve $x, y, z \in P$:
  - 1) $x + x = x$ 2) $x(y + z) = xy + xz$ 3) $x + 0 = x$ 4) $x + 1 = x$ 5) $x + 1 = 1$
  - 6) $x + (y + z) = z + (y + x)$ 7) $x \cdot (y \cdot z) = (x \cdot z) \cdot y$ 8) $1 \cdot 1 = 1$
- Zaokružiti polja:
  - 1) $(\{0, 1\}, +, \cdot)$ 2) $(\mathbb{Z}, +, \cdot)$ 3) $(\mathbb{C}, +, \cdot)$ 4) $(\mathbb{N}, +, \cdot)$ 5) $(\mathbb{Z}_4, +, \cdot)$ 6) $(\mathbb{R}, +, \cdot)$
- U polju $(\mathbb{Z}_7, +_3)$ izračunati: $(5^{-1} + 2)^{-1} - 4 \cdot 2 = 2$ $(2 + 6) \cdot 2 + 4 \cdot 1^{-1} = 6$

ZADACI

1. Date su funkcije $f : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$, $f(x) = 8x^3$ i $g : \left(-\frac{\pi}{2}, \frac{\pi}{2}\right) \rightarrow \mathbb{R}$, $g(x) = \operatorname{tg} x$.

- Ispitati injektivnost i surjektivnost funkcije f .
- Ispitati injektivnost i surjektivnost funkcije g .
- Izračunati (ako postoji) f^{-1} .

Rešenje:

- Sa grafika funkcije f vidimo da je ona i injektivna (jer je rastuća te za $x_1 < x_2$ važi $f(x_1) < f(x_2)$ a ne $f(x_1) = f(x_2)$), i surjektivna jer svako $y \in \mathbb{R}$ ima svoj original $x \in \mathbb{R}$.
- Sa grafika funkcije g vidimo da je ona i injektivna (jer je rastuća te za $x_1 < x_2$ važi $g(x_1) < g(x_2)$ a ne $g(x_1) = g(x_2)$), i surjektivna jer svako $y \in \mathbb{R}$ ima svoj original $x \in \left(-\frac{\pi}{2}, \frac{\pi}{2}\right)$.
- $y = f(x) = 8x^3 \Leftrightarrow \sqrt[3]{y} = \sqrt[3]{8x^3} = 2x \Leftrightarrow x = \frac{1}{2} \sqrt[3]{y}$,
odnosno $f^{-1}(x) = \frac{1}{2} \sqrt[3]{x}$.

2. (a) Fabrika proizvodi kapute, od koji svaki može biti od vunenog ili pamučnog štofa, svaki može biti u crnoj, sivoj, plavoj i braon boji, i svaki može biti u veličinama S, M, L, XL, XXL i XXXL. Koliko različitih kaputa proizvodi fabrika?
- (b) Na šahovskom turniru učestvuje 12 šahista. Ako svaki šahista treba da odigra po jednu partiju sa svim ostalim šahistima, koliko će ukupno partija biti odigrano na turniru?

Rešenje:

- (a) Kaputi se prave od 2 moguća materijala, u 4 moguće boje, i 6 mogućih veličina, te postoji ukupno $2 \cdot 4 \cdot 6 = 48$ različitih kaputa koje fabrika pravi.
- (b) Biće odigrano onoliko partija koliko ima parova šahista, tj. koliko ima dvočlanih podskupova skupa od 12 šahista, a taj broj je $C_2^{12} = \frac{12 \cdot 11}{2} = 66$.

3. U skupu $\mathbb{Z}_3 = \{0, 1, 2\}$ je operacija $*$ definisana sa

$$\forall x, y \in \mathbb{Z}_3, \quad x * y = x + y + x \cdot y,$$

gde su $+$ i $\cdot$ redom skraćene oznake za $+_3$ i $\cdot_3$ (sabiranje i množenje po modulu 3).

- (a) Popuniti Kejljeve tablice operacije $*$ na skupu $\mathbb{Z}_3$.
- (b) Ispitati komutativnost operacije $*$, kao i egzistenciju neutralnog i inverznih elemenata u grupoidu $(\mathbb{Z}_3, *)$.

Rešenje:

- (a) Operacija $*$ je zatvorena na skupu $\mathbb{Z}_3$ jer je definisana pomoću zatvorenih operacija $+_3$ i $\cdot_3$. Računajući redom $x * y$ za sve $x, y \in \mathbb{Z}_3$, na primer $0 * 1 = 0 +_3 1 +_3 0 \cdot_3 1 = 1 +_3 0 = 1$, $2 * 2 = 2 +_3 2 +_3 2 \cdot_3 2 = 1 +_3 1 = 2$, itd. popunjavamo Kejljevu tablicu operacije $*$ na skupu $\mathbb{Z}_3$, i dobijamo

$*$	0	1	2
0	0	1	2
1	1	0	2
2	2	2	2

- (b)(b.1) Operacija $*$ je komutativna jer je njena tablica simetrična u odnosu na glavnu dijagonalu.
- (b.2) Element 0 je neutralni element u $(\mathbb{Z}_3, *)$ jer je njegova vrsta jednaka graničnoj vrsti, i kolona jednaka graničnoj koloni.
- (b.3) Neutralni element 0 je sam sebi inverzni element, a iz tablice vidimo da je element 1 takođe sam sebi inverzni element, kao i da element 2 nema inverzni element (ne postoji element a takav da je $2 * a = a * 2 = 0$ jer je $2 * a = a * 2 = 2$ za sve $a \in \mathbb{Z}_3$).

PREDISBITNE OBAVEZE

- Koji od navedenih iskaza su tačni (zaokružiti) za sve $a, b \in B$ u Bulovoj algebri $(B, +, \cdot, ', 0, 1)$:

1) $(ab)' = a' + b'$ 2) $a + a = a'$ 3) $a + a = a$ 4) $aa' = 1$ 5) $aa' = 0$

- Koliko najmanje elemenata ima svaka Bulova algebra: 2

- Za polinome $P(x) = 2x^3 - x^2 + 1$ i $Q(x) = (x + 1)^2(x - 2) = x^3 - 3x - 2$ je

$P(x) + Q(x) = \underline{3x^3 - x^2 - 3x - 1}$, $P(x) \cdot Q(x) = \underline{2x^6 - x^5 - 6x^4 + 2x^2 - 3x - 2}$,

a skup svih realnih korena polinoma $Q(x)$ je $\{-1, 2\}$

- Za kompleksne brojeve $z = -3 - 4i$ i $w = 2 - 4i$ je

$z + w = \underline{-1 - 8i}$, $z - w = \underline{-5}$, $|z| = \underline{5}$,

$\bar{z} = \underline{-3 + 4i}$, $R_e(z) = \underline{-3}$, $I_m(z) = \underline{-4}$.

- Za matrice $A = \begin{bmatrix} -2 & -5 \\ 1 & 2 \end{bmatrix}$ i $B = \begin{bmatrix} -2 & -1 \\ -3 & 5 \end{bmatrix}$ je

$2 \cdot A = \begin{bmatrix} -4 & -10 \\ 2 & 4 \end{bmatrix}$ $\det A = 1$ $A + B = \begin{bmatrix} -4 & -6 \\ -2 & 7 \end{bmatrix}$

- Sistem linearnih jednačina $\begin{matrix} x & - & 2y & = & 3 \\ 2x & - & 4y & = & 5 \end{matrix}$ je:

1) kontradiktoran   2) jednoznačno određen   3) 1 puta neodređen   4) 2 puta neodređen

- Sistem linearnih jednačina $\begin{matrix} x & - & 2y & + & z & = & 3 \\ 2x & - & 4y & + & 2z & = & 6 \end{matrix}$ je:

1) kontradiktoran   2) jednoznačno određen   3) 1 puta neodređen   4) 2 puta neodređen

TEST

- Koji od navedenih iskaza su tačni (zaokružiti) za sve $a, b, c \in B$ u Bulovoj algebri $(B, +, \cdot, ', 0, 1)$:

1) $a + a'' = 1$ 2) $a + a'' = a$ 3) $a + a'' = 0$ 4) $a(b + c) = ba + ca$ 5) $(ab)' = a' + b'$

- Napisati u obliku *SDNF* Bulov izraz

$(xy)'+ x'(z + yz) = \underline{x'y'z + x'yz' + x'y'z + x'y'z' + xyz + xyz'}$

- Deljenjem polinoma $P(x) = -2x^4 - x^3 + 4x^2 - 1$ polinomom $Q(x) = x^3 - x + 1$ se dobija

količnik $-2x - 1$ i ostatak $2x^2 + x$

- Za koje vrednosti parametra $a \in \mathbb{R}$ je broj -3 koren polinoma $P(x) = x^3 + ax^2 + x + 6a$?

$a \in \{ \underline{2} \}$

- Za kompleksne brojeve $z = 4 - 3i$ i $w = -2i$ je

$z + w = \underline{4 - 5i}$, $zw = \underline{-6 - 8i}$, $\frac{z}{w} = \underline{\frac{3}{2} + 2i}$, $|z| = \underline{5}$,

$$\arg(w) = \underline{-\frac{\pi}{2}}, \quad \bar{z} = \underline{4+3i}, \quad \operatorname{Re}(z) = \underline{4}, \quad \operatorname{Im}(z) = \underline{-3}.$$

- Izračunati, u skupu kompleksnih brojeva, $\sqrt[2]{i} = \{ \underline{e^{i\frac{\pi}{4}}, e^{-i\frac{3\pi}{4}}} \}$

- Za matricu $A = \begin{bmatrix} 3 & -4 \\ -2 & 3 \end{bmatrix}$ izračunati:

$$\det A = \underline{1} \qquad A^{-1} = \begin{bmatrix} 3 & 4 \\ 2 & 3 \end{bmatrix}$$

- Za matrice $A = \begin{bmatrix} -2 & -3 & 2 \\ 1 & 4 & -1 \end{bmatrix}$, $B = \begin{bmatrix} -3 & 1 & 0 \\ 1 & 3 & 2 \\ 1 & 4 & -2 \end{bmatrix}$ i $C = \begin{bmatrix} -5 & 1 & 4 \end{bmatrix}$ izračunati

$$\det B = \underline{46} \qquad AB = \begin{bmatrix} 5 & -3 & -10 \\ 0 & 9 & 10 \end{bmatrix}$$

$$CB = \begin{bmatrix} 20 & 14 & -6 \end{bmatrix} \qquad -2 \cdot A = \begin{bmatrix} 4 & 6 & -4 \\ -2 & -8 & 2 \end{bmatrix}$$

- Sistem linearnih jednačina $\begin{matrix} 2x - 2y + 5z = 10 \\ x - y + 3z = 5 \end{matrix}$ je:

1) kontradiktoran   2) određen   **3)** 1 puta neodređen   4) 2 puta neodređen   5) 3 puta neodređen

- Skup rešenja sistema linearnih jednačina $\begin{matrix} x - y = 2 \\ 2x - 3y = 5 \end{matrix}$ je: $\underline{\{(1, -1)\}}$

- Za koju vrednost parametra $a \in \mathbb{R}$ je sistem linearnih jednačina $\begin{matrix} x - 4y + z = 1 \\ x - a^2y - 2z = 3 \end{matrix}$ određen:

$$a \in \underline{\emptyset}$$

ZADACI

1. Naći sve proste implikante i sve minimalne disjunktivne normalne forme Bulove funkcije date tablicom:

x	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0
y	1	1	1	1	0	0	0	0	1	1	1	1	0	0	0
z	1	1	0	0	1	1	0	0	1	1	0	0	1	1	0
u	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1
f	1	0	1	0	1	1	0	1	0	0	1	0	0	1	1

Rešenje:

	x	x'			
z	*	*			u
		*	*		u'
z'	*		*	*	u
	y	y'	y		

Proste implikante su: $y'u'$, xyu , xzu , $xy'z$, $x'z'u$, $x'y'z'$, $yz'u$.

Minimalne disjunktivne normalne forme su:

$$MDNF_1 = y'u' + xzu + xyu + x'z'u,$$

$$MDNF_2 = y'u' + xzu + yz'u + x'y'z',$$

$$MDNF_3 = y'u' + xzu + yz'u + x'z'u,$$

$$MDNF_4 = y'u' + xy'z + xyu + x'z'u.$$

2. Rešiti po $z \in \mathbb{C}$ jednačinu: $|z|^2 + z^2 = 8 - 4i$.

Rešenje: Uvođenjem smene $z = x + iy$ dobijamo

$$\begin{aligned} (\sqrt{x^2 + y^2})^2 + x^2 - y^2 + 2ixy &= 8 - 4i \Leftrightarrow 2x^2 + 2ixy = 8 - 4i \Leftrightarrow \\ \Leftrightarrow (2x^2 = 8 \wedge 2xy = -4) &\Leftrightarrow (x^2 = 4 \wedge xy = -2) \Leftrightarrow \\ \Leftrightarrow ((x = -2 \vee x = 2) \wedge xy = -2) &\Leftrightarrow ((x = -2 \wedge -2y = -2) \vee (x = 2 \wedge 2y = -2)) \Leftrightarrow \\ \Leftrightarrow ((x = -2 \wedge y = 1) \vee (x = 2 \wedge y = -1)) &\Leftrightarrow (z = -2 + i \vee z = 2 - i) \end{aligned}$$

3. (a) Rešiti po $x, y, z \in \mathbb{R}$ sistem linearnih jednačina

$$\begin{aligned} x + 2y - 3z &= 2 \\ -x - 3y + 2z &= -1 \\ 2x + 3y - 7z &= 3 \end{aligned}$$

(b) Diskutovati po parametru $a \in \mathbb{R}$ sistem linearnih jednačina

$$\begin{aligned} x + 2y - 3z &= 2 \\ -x - 3y + (a - 5)z &= -1 \\ 2x + 3y - az &= 5 \end{aligned}$$

Rešenje:

(a) Dodavanjem prve jednačine na drugu, i prve pomnožene sa -2 trećoj dobijamo

$$\begin{array}{rcl} x + 2y - 3z &= & 2 \\ -y - z &= & 1 \\ -y - z &= & 1 \end{array}, \text{ a zatim oduzimanjem druge od treće} \quad \begin{array}{rcl} x + 2y - 3z &= & 2 \\ -y - z &= & 1 \\ 0 &= & 0 \end{array}, \text{ te vi-}$$

dimmo da je sistem 1 puta neodređen. Za $z = \alpha \in \mathbb{R}$ redom iz druge i prve jednačine dobijamo $y = -\alpha - 1$ i $x = -5\alpha + 4$, te je skup rešenja $\mathcal{R}_S = \{(-5\alpha + 4, -\alpha - 1, \alpha) \mid \alpha \in \mathbb{R}\}$.

(b) Dodavanjem prve jednačine na drugu, i prve pomnožene sa -2 trećoj dobijamo

$$\begin{array}{rcl} x + 2y - 3z &= & 2 \\ -y + (a - 8)z &= & 1 \\ -y + (6 - a)z &= & 1 \end{array}, \text{ a oduzimanjem druge od treće} \quad \begin{array}{rcl} x + 2y - 3z &= & 2 \\ -y + (a - 8)z &= & 1 \\ (14 - 2a)z &= & 0 \end{array}.$$

(b.1) Za $14 - 2a \neq 0$ odnosno $a \neq 7$ je sistem jednoznačno određen.

(b.2) Za $14 - 2a = 0$ odnosno $a = 7$ je sistem 1 puta neodređen (treća jednačina u ovom slučaju glasi $0 = 0$).